

Список використаних джерел:

1. Хакерська атака. *Wikipedia*, від 13 вер. 2020. URL: <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?curid=1581873> (дата звернення: 19.10.2020).
2. Види хакерських атак на веб-ресурси. InSite It Company. 2020. URL: <https://insite.cc/blog/code/vidi-hakerskih-atak-na-veb-resursi.html> (дата звернення: 19.10.2020).
3. Гришук Р.В. Атаки на інформацію в інформаційно-комунікаційних системах. *Сучасна спеціальна техніка*. 2011. № 1(24). С. 61–66.
4. Савчук Т. Соціальна інженерія : як шахраї використовують людську психологію в інтернеті. *Радіо Свобода*, від 30 серп. 2018. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/socialna-inzhenerija-shaxrajstvo/29460139.html> (дата звернення: 19.10.2020).
5. Нам'ясенко В.М. Соціальна інженерія як одна із загроз економічній безпеці, що спричиняє негативний вплив на ефективність діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2016. № 3. С. 90–92.
6. Auger R. The WASC Threat Classification. *Web Application Security Consortium*, від 23 черв. 2011. 172 р. URL: http://projects.webappsec.org/f/WASC-TC-v2_0.pdf (дата звернення: 19.10.2020).

Дука В.Д., Янова Л.І.

студенти,

*Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки
Національної академії Служби безпеки України*

МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА КРИЗЬ ПРИЗМУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Якщо на зорі історії головною ареною суперництва була суша, то з часом протиборство охопило море, глибини океану, повітря, космос. У XXI ст., як вважають багато експертів, головною ареною стає глобальний інформаційний простір (кіберпростір) [1, с. 216].

Найбільш серйозні загрози часто знаходяться на системному рівні. Можна ціною великих витрат підвищити надійність окремих елементів, структур, однак, як правило, це не підвищує безпеку в цілому. Відповідь на можливу загрозу також повинен бути комплексним і системним [1, с. 230].

Дослідники, що працюють в рамках світової політики, виходять з того, що за останні десятиліття політичний світ став більш складним за різними параметрами [2, с. 12]. До найважливіших чинників життя сучасного світового співтовариства можна віднести процеси глобалізації, що активно розвиваються і впливають на всі сфери діяльності людства. Під глобалізацією розуміється процес формування єдиного загальносвітового фінансово-інформаційного простору.

Процеси глобалізації зменшують владу національних урядів (не обов'язково держави як сукупності органів управління) всередині країни і на міжнародній арені. Транснаціональні суб'єкти, неурядові організації, міжнародні ЗМІ ускладнюють нав'язування «своїх» ідеологій.

На світовій арені поряд з державами все більш активно діють нетрадиційні актори: ТНК, ЗМІ, групи тиску, неурядові організації, «інтелектуальні моди», різного роду руху, внутрішньополітичні регіони, міждержавні організації та інші. Вони дають зростаючий вплив на політичні тенденції світового розвитку [3]. Ці «дійові особи» вкрай численні, різнорідні, їх вплив неоднозначний і часом важко передбачуваний.

Таким чином, світова політична система в процесі глобалізації має тенденцію до ускладнення, стає нелінійною, багатовимірною і багатофакторною, а значить (з огляду на вищесказане), у неї з'являються нові системні властивості, з якими пов'язані як нові ресурси глобального розвитку, так і нові загрози глобальній безпеці.

Відомий американський політолог, фахівець в області теорії безпеки М. Інтрілігатор стверджує, що в результаті глобальних нестабільності і взаємозалежностей традиційні методи забезпечення безпеки стають все менш придатними, тому світова спільнота повинна виробити нові механізми безпеки.

У сучасній ситуації необхідно трактувати безпеку виходячи з глобальної, а не національної або навіть міжнародної перспективи.

Таким чином, традиційні концепції національної і міжнародної безпеки повинні бути замінені новітньою концепцією глобальної безпеки, яка визначається як відсутність або уникнення загроз життєвим інтересам планети. Безпека досягається в сучасному світі не за рахунок іншої держави, а одночасно з безпекою інших причетних держав. Тобто підвищення безпеки інших не послабляє нічию власну безпеку. Зміст і сутність безпеки в процесі глобалізації розширюються далеко за межі традиційного військового виміру. Глобальна безпека повинна

охоплювати взаємопов'язані військові, політичні, економічні, екологічні та інші загрози життєвим інтересам планети, тобто зростає роль невійськових компонентів [4, с. 75].

Більшість сучасних вчених, які досліджують світовий політичний процес (МПП), сходяться на думці, що глобалізація пов'язана, перш за все, з інформаційною революцією, тобто якісно новим етапом розвитку засобів зв'язку та інформації.

Таким чином, формування єдиного світового інформаційного простору перетворюється в глобальний фактор розвитку, визначає основні напрямлення суспільного прогресу, а сама інформація стає найважливішим стратегічним ресурсом держав. Глобалізація інформаційних систем, що охоплюють території не тільки окремих держав, а й цілі континенти, умови легкого доступу до них будь-якої людини створюють абсолютно нову ситуацію в області інформаційної безпеки.

Під інформаційною безпекою розуміється стан захищеності інформаційного середовища, що забезпечує її формування та розвиток в інтересах певних структур. Інформаційне середовище – це сукупність інформаційних ресурсів, система формування, поширення і використання інформації, інформаційної інфраструктури.

Таким чином, сучасний світ перебуває в фундаментальній залежності від нормального, безперебійного функціонування інформаційної інфраструктури. Інформаційно-технологічна революція поряд з очевидними благами, які вона вже дала людству, і ще більшими, очікуваними в майбутньому, одночасно створює принципово нові загрози використання досягнень науково-технічної думки в цій галузі [5, с. 83].

Особливість процесу інформаційної мілітаризації полягає в тому, що вона відбувається через конвергенцію цивільних і військових технологій, тобто вони спочатку з'являються і головним чином задіяні в цивільному секторі і лише потім або на час переходять у військовий [5, с. 87].

Інформаційні технології створили передумови для виникнення принципово нової середовища ведення бойових дій – кіберпростору як частини загального геостратегічного ландшафту, а також появи інформаційної зброї. У зв'язку з цим збройні конфлікти все більш набувають характеру інформаційних воєн.

В широкій перспективі інформаційна війна ведеться у багатьох вимірах. Вона є державною стратегією, яка задіює всі важелі національної могутності для створення переваг на стратегічному рівні [6, с. 20].

Недооцінка питань інформаційної безпеки цих систем може призвести до непередбачуваних політичних, економічних, екологічних та матеріальних наслідків, а також до значних додаткових людських жертв [7, с. 122]. Наслідки можливих атак на «критичну інфраструктуру», які можуть бути зроблені з кіберпростору, диктують світовій спільноті необхідність приділяти все більшу увагу політичним, організаційним і технологічним заходам захисту глобального інформаційного простору.

Об'єктивно виникає потреба в міжнародно-правовому регулюванні світових процесів цивільної та військової інформатизації, розробки узгодженої міжнародної платформи щодо інформаційної безпеки [8, с. 38].

Глобалізація трансформує зміст світової політики. Збільшується роль проблем «м'якої безпеки», пов'язаних насамперед з інформаційною інфраструктурою та економікою. Питання «жорсткої безпеки» зберігають свою значущість, все більше переходячи з площини військового протистояння провідних держав в сферу змагання в області високих технологій і гонки озброєнь [9, с. 33].

Інформаційна сфера є системоутворюючим фактором життя світового співтовариства, що активно впливає на стан політичної, економічної, військово-стратегічної та інших складових безпеки. Структура міжнародної безпеки істотно залежить від забезпечення інформаційної безпеки, і в ході технічного прогресу ця залежність буде зростати. Інформаційні технології стають одним з найбільш важливих факторів управління сучасним світом, основним інструментом влади, що впливає на сформовану систему міжнародних відносин і трансформуючи саму концепцію як національної, так і міжнародної безпеки. Тому можна припустити, що система міжнародної безпеки в ХХІ ст. буде розвиватися в двох тісно взаємопов'язаних напрямках, перший з яких полягає в максимальному розширенні позитивних можливостей, які надають інформаційні технології світовій спільноті, а друге – в мінімізації вразливості і схильності зовнішнім загрозам глобального інформаційного простору.

Список використаних джерел:

1. Малинецкий Г.Г. Теория риска и безопасности с точки зрения нелинейной динамики и системного анализа. *Международная конференция «Глобальные проблемы как источник чрезвычайных ситуаций»*. Доклады и выступления / Под ред. Ю.Л. Воробьева. Москва : УРСС, 2000. С. 216–241.

2. Лебедева М.М. Мировая политика: проблемы и тенденции развития / Мировая политика и международные отношения на пороге третьего тысячелетия (Серия «Научные доклады», выпуск № 104). Москва : МОНФ, ООО «Издательский центр научных и учебных программ», 2000. С. 10–28.

3. Подберезкин А. Глобальные процессы и международные отношения (Проект). URL: http://www.nasled.ru/pressa/isdaniya/global_1/

4. Интрилигатор М. Определение «глобальной безопасности». *Разоружение*. 1991. Т. XIV. № 4. С. 73–89.

5. Крутских А. Информационный вызов безопасности на рубеже XXI века. *Международная жизнь*. 1999. № 2. С. 82–89.

6. Лебедева М.М. Цит. соч.; Балуев Д.Г. Информационная революция и современные международные отношения : Уч. пособие. Н. Новгород : ННГУ, 2001. 107 с.; Кеохане Р., Ней Й. Информационная революция. Государство и власть в эпоху глобальной информации. *Internationale Politik*. 2000. № 10. С. 15–25.

7. Schwartau W. Information Revolution: Chaos on the Electronic Superhighway. – New York: Thunder's Mouth Press, 1994. Цит. по: Балуев Д.Г. Завоевание будущего: внешняя политика России на рубеже веков : монография. Нижний Новгород : ИСИ ННГУ, 1999. 122 с.

8. Крутских А., Федоров А. О международной информационной безопасности. *Международная жизнь*. 2000. № 2. С. 37–48.

9. Белянцев А.Е. Глобализация информационного пространства: новые вызовы международной безопасности. *Международные отношения в XXI веке: новые действующие лица, институты и процессы* : Материалы международной научной конференции РАМИ, МГИМО (У) МИД РФ, ИСИ ННГУ. Москва : МГИМО (У) МИД РФ, 2001. С. 33–39.